

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
ÖZET	7
İÇİNDEKİLER.....	9
TABLolar LİSTESİ.....	19
KISALTMALAR	21
GİRİŞ	23

BİRİNCİ BÖLÜM

LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE İDARENİN YARGISAL DENETİMİ VE ORTAK DAVA TÜRLERİ

I. LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE İDARENİN YARGISAL DENETİMİ	27
A. Genel Olarak.....	27
B. Latin Amerika Ülkelerinde İdarenin Yargısal Denetimi Konusundaki Eğilimler.....	29
1. İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Olarak Güvence Altına Alınması	30
2. İdari Uyuşmazlıklar Konusunda Özel Kanunların Kodifiye Edilmesi	31
3. İdari Uyuşmazlıklarla İlgili Özel Yargı Kollarının ve Mahkemelerin Kurulması	31
II. LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE İDAREYE KARŞI YARGISAL BAŞVURU YOLLARI.....	32
A. Genel Olarak İdari Dava Türleri	32
B. Latin Amerika Ülkelerinde İdareye Karşı Kullanılan Ortak Dava Türleri	37
1. Koruma (Amparo) Davası.....	37
a. Koruma Davasının Anlamı	37
b. Koruma Davasının Tarihiçesi	40
c. Koruma Davasının Amacı ve Etkileri	41
d. Koruma Davasının Özellikleri	42
e. Ülkeler Özelinde Koruma Davası	44
(1) Koruma Davasının Anayasal Dayanağı.....	44

(2) Koruma Davasına İlişkin Hususlar	57
i. Davacı	57
ii. Davalı	61
iii. Dava Konusu	64
iv. Dava Açma Süresi	70
v. Görevli ve Yetkili Mahkeme	72
vi. Yürütmenin Durdurulması	75
vii. Koruma Davasının Olağan Dışıılığı (Koruma Davasının İkincil Bir Yargısal Başvuru Yolu Olması)	77
viii. Karar	82
2. Habeas Data Davası	88
a. Habeas Data Davasının Anlamı	88
b. Habeas Data Davasının Tarihçesi	92
c. Habeas Data Davasının Amaçları	93
d. Habeas Data Davasının Özellikleri	94
e. Ülkeler Özelinde Habeas Data Davası	95
(1) Habeas Data Davasının Anayasal Dayanağı	95
(2) Habeas Data Davasına İlişkin Hususlar	100
i. Davacı	100
ii. Davalı	101
iii. Dava Konusu	102
iv. Dava Açma Süresi	105
v. Görevli ve Yetkili Mahkeme	107
vi. Karar	108
III. TÜRKİYE İLE KARŞILAŞTIRMA	111

İKİNCİ BÖLÜM

YARGI AYRILIĞI SİSTEMİNİ BENİMSEMİŞ LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE İDARENİN YARGISAL DENETİMİ

I. DOMİNİK CUMHURİYETİ	116
A. Devlet Yapısı	117
B. İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı	117
C. İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı	120
D. İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri	125
1. İdari Davalarla İlgili Genel Açıklamalar ve İdari Dava Türleri	125

2. İdari Eylemler Nedeniyle Tam Yargı Davası.....	130
E. İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	132
II. EKVADOR	133
A. Devlet Yapısı.....	133
B. İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı	134
C. İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	136
D. İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri.....	139
1. İdari Davalarla İlgili Genel Açıklamalar	139
2. Tam Yargı Davası.....	141
3. İptal Davası	142
4. Kamu Yararına Aykırılık Davası.....	144
5. Alacaklının Temerrüdü Nedeniyle İfa Davası	145
6. Devletin Kusursuz Sorumluluğu Nedeniyle Tazminat Davası.....	146
7. İdari Sözleşmelerle İlgili Uyuşmazlık Davası.....	147
8. Rücu Davası.....	148
E. İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	149
III. EL SALVADOR.....	150
A. Devlet Yapısı.....	151
B. İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı	151
C. İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	153
D. İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri.....	155
1. İdari Uyuşmazlık Davası	155
E. İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	163
IV. GUATEMALA	164
A. Devlet Yapısı.....	165
B. İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı	166
C. İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	168
D. İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri.....	171
1. İdari Uyuşmazlık Davası	171
E. İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	175
V. HONDURAS	176
A. Devlet Yapısı.....	176
B. İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı.....	177
C. İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	178
D. İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri.....	180

1. İdari Uyuşmazlık Davası	180
E. İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	186
VI. KOLOMBİYA	187
A. Devlet Yapısı.....	187
B. İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı.....	188
C. İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	190
D. İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri	193
1. İptal Davası	193
2. İptal ve Tam Yargı Davası.....	196
3. Seçim İptali Davası	197
4. İdari Eylem Nedeniyle Tam Yargı Davası.....	199
5. Sözleşme Uyuşmazlığı Davası	202
6. Anayasaya Aykırılık Nedeniyle İptal Davası	204
7. Rücu Davası	206
8. Üyelik Kaybı Davası.....	207
9. Kolektif Hak ve Menfaatlerin Korunması Davası	209
10. Grup Tam Yargı Davası.....	211
11. Kanunlara ve İdari İşlemlere Uygunluk Davası	212
12. İstisnai Denetim.....	213
13. İvedi Hukuka Uygunluk İncelemesi.....	214
E. İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	215
VII. KOSTA RİKA.....	217
A. Devlet Yapısı.....	217
B. İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı.....	219
C. İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	220
D. İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri	222
1. İdari Uyuşmazlık Davası	222
E. İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	231
VIII. MEKSİKA.....	232
A. Devlet Yapısı.....	233
B. İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı.....	236
C. İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	239
D. İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri	245
1. İptal Davası	245
2. Tam Yargı Davası.....	249

E.	İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	252
IX.	NİKARAGUA	254
A.	Devlet Yapısı.....	254
B.	İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı.....	255
C.	İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	257
D.	İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri.....	260
1.	İdari Uyuşmazlık Davası	260
E.	İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	266
X.	PANAMA	267
A.	Devlet Yapısı.....	267
B.	İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı.....	267
C.	İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	269
D.	İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri.....	272
1.	İptal Davası	272
2.	Tam Yargı Davası.....	274
3.	Doğrudan Tazminat Davası	275
4.	İnsan Haklarını Koruma Davası	276
5.	Yorum Davası	277
6.	Geçerlilik Davası.....	277
E.	İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	277
XI.	PARAGUAY	278
A.	Devlet Yapısı.....	279
B.	İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı.....	279
C.	İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	280
D.	İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri.....	282
1.	İdari Uyuşmazlık Davası	282
E.	İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	285
XII.	PERU	286
A.	Devlet Yapısı.....	286
B.	İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı.....	287
C.	İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	288
D.	İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri.....	290
1.	İdari Uyuşmazlık Davası	290
2.	Uygunluk Davası.....	296
3.	Halk Davası.....	298

E. İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	301
XIII. URUGUAY	302
A. Devlet Yapısı.....	302
B. İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı.....	304
C. İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	305
D. İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri	311
1. İptal Davası	311
2. Tam Yargı Davası.....	317
E. İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	320
XIV. VENEZUELA.....	321
A. Devlet Yapısı.....	321
B. İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı.....	322
C. İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	324
D. İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri	329
1. İptal Davası	332
2. İdari İhmal Davası	334
3. Sorumluluk Davası	335
4. İdari Eylem Davası	336
5. İdari Yetki Uyuşmazlığı Davası	336
6. Yorum Davası.....	337
E. İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	338
XV. TÜRKİYE İLE KARŞILAŞTIRMA.....	339

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YARGI BİRLİĞİ SİSTEMİNİ BENİMSEMİŞ LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE İDARENİN YARGISAL DENETİMİ

I. ARJANTİN.....	346
A. Devlet Yapısı.....	347
B. İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı.....	348
C. İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	349
D. İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri	352
1. Hukuk Davaları.....	352
E. İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	358
II. BOLİVYA.....	361
A. Devlet Yapısı.....	361

B.	İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı	362
C.	İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	363
D.	İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri.....	366
1.	İdari Uyuşmazlık Davası	366
2.	Uygunluk Davası.....	370
3.	Halk Davası.....	371
E.	İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	372
III.	BREZİLYA	373
A.	Devlet Yapısı.....	374
B.	İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı	375
C.	İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	377
D.	İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri.....	381
1.	Hukuk Davaları.....	381
2.	İdareye Karşı Anayasal Başvuru Yolları	385
a.	Önleyici Emir Davası	386
b.	Halk Davası	387
c.	Kamu Sorumluluğu Davası.....	389
E.	İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	390
IV.	ŞİLİ	392
A.	Devlet Yapısı.....	392
B.	İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı	393
C.	İdarenin Yargısal Denetimini Gerçekleştiren Yargı Teşkilatı.....	394
D.	İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Dava Türleri.....	401
1.	Anayasaya Dayanan Dava Türleri.....	404
a.	Kamu Hukuku İptal Davası.....	404
b.	Vatandaşlıktan Çıkarılma veya Vatandaşlık Talebinin Reddi İşleminin İptali Davası.....	406
c.	Kamulaştırma İşleminin Kaynaklanan Davalar	407
2.	Kanunlara Dayanan Dava Türleri	409
a.	Belediye ve Bölge İdaresi İşlem ve İhmallerine Karşı Açılan Davalar.....	409
b.	Merkezi İdareye Karşı Açılan Mali Dava	411
c.	Ekonomik Koruma Davası.....	412
E.	İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları.....	414
V.	TÜRKİYE İLE KARŞILAŞTIRMA	415

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

**LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE İDARENİN YARGISAL DENETİMİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI, DEĞERLENDİRİLMESİ VE TÜRKİYE İÇİN ÖNERİLER**

I. LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE İDARENİN YARGISAL DENETİMİNİN KARŞILAŞTIRILMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ	419
A. Ortak Dava Türleri Açısından Karşılaştırma ve Değerlendirme	419
1. Koruma Davası	419
2. Habeas Data Davası	422
B. Ülkelerdeki Yargı Ayrılığı ve Yargı Birliği Sistemlerinin Tasnifi Açısından Karşılaştırma ve Değerlendirme	424
C. İdarenin Yargısal Denetiminin Anayasal Dayanağı Açısından Karşılaştırma ve Değerlendirme	426
D. İdarenin Yargısal Denetimini Sağlayan Yargı Teşkilatları Açısından Karşılaştırma ve Değerlendirme	431
E. Dava Türleri Açısından Karşılaştırma ve Değerlendirme	438
1. Genel İdari Dava Türleri	438
a. İptal Davası ve Türevleri	438
b. Tam Yargı Davası ve Türevleri	442
c. Hem İptal Hem Tam Yargı Davası Niteliğini Taşıyan Dava Türleri	446
2. Uygunluk Davası	450
3. Karma Dava Türleri	453
4. Hukuk Davaları	455
5. Rücu Davaları	457
6. Kamu Yararına Aykırılık Davası ve Çeşitli Latin Amerika Ülkelerinde Bu Dava Türünün Görünümleri	458
7. Diğer Dava Türleri	460
F. İdarenin Yargısal Denetimiyle İlgili Mevzuat Açısından Karşılaştırma ve Değerlendirme	466
G. İdari Başvuru Yollarının Tüketilmesi Açısından Karşılaştırma ve Değerlendirme	473
1. İdari Başvuru Yollarının Tüketilmesinin Zorunlu Olduğu Sistemler	474
2. İdari Başvuru Yollarının Tüketilmesinin Dava Türüne Göre Değiştiği Sistemler	474
3. İdari Başvuru Yollarının Tüketilmesinin İhtiyari Olduğu Sistemler	476
4. İdari Başvuru Yollarının Tüketilmesinin Özel Kanunlara Dayandığı Sistemler	477

H.	Dava Açma Süreleri Açısından Karşılaştırma ve Değerlendirme	479
1.	Dava Açma Sürelerinin Tek Bir Kanunla Yeknesak Olarak Düzenlendiği Sistemler	480
2.	Dava Açma Sürelerinin Farklı Dava Türlerine veya Özel Kanunlara Göre Belirlendiği Sistemler	482
I.	Sübjektif Ehliyet Açısından Karşılaştırma ve Değerlendirme.....	492
1.	Sübjektif Ehliyetin Tüm Dava Türlerinde Yeknesak Olduğu Sistemler	493
2.	Sübjektif Ehliyetin Dava Türüne ve Davadaki Taleplere Göre Değiştiği Sistemler	495
3.	Sübjektif Ehliyetin Bazı Davalar İçin Aranmadığı Sistemler.....	502
J.	İdarenin Yargısal Denetiminin Kapsamı ve Sınırları Açısından Karşılaştırma ve Değerlendirme	512
II.	TÜRKİYE İÇİN ÖNERİLER	517
A.	Tanık Delili	517
B.	Yazılılık İlkesi Yanında Sözlülük İlkesinin Dikkate Alınması	518
C.	Önleyici Emir Davası	520
D.	Rücu Davalarının İdari Yargıda Görülmesi.....	521
E.	İdari Yargıda Dava Açma Sürelerinin Yeknesaklaştırılması.....	522
F.	İdari Yargıda Mahkeme Kararlarının Uygulanmamasına Karşı Bir Önlem Olarak Uygulama Hakimleri	523
G.	İdari Yargıda Mahkeme Kararlarının Uygulanmamasına Karşı Bir Önlem Ve İhtiyadi Bir Tedbir Yolu Olarak Yargısal Emir	525
H.	Uygunluk Davası	528
I.	İdari Yargıda Mahkemelere Davacının Talebi Üzerine İdari Davaları İvedi Yargılama Usulüne Görme Yetkisi Verilmesi.....	529
J.	Tespit Davası	530
K.	Kamu Yararına Aykırılık Davası	532
	SONUÇ	535
	KAYNAKÇA	543